

Kalendarium wydarzeń 2025

Agata Lipińska

Joanna Ważyńska

Iwona Szmelter **Aktualność Sztuki. Innowacyjna opieka nad sztuką nowoczesną i współczesną**, książka wydana przez ASP w Warszawie
Styczeń 2025

Publikacja autorstwa prof. Iwony Szmelter stanowi rezultat transdyscyplinarnych badań dotyczących ochrony i konserwacji sztuki nowoczesnej i współczesnej. Jest to monografia, która nie tylko wnosi nowe spojrzenie na wyzwania związane z kolekcjonowaniem, konserwacją i wystawiennictwem dzieł sztuki, ale również wprowadza innowacyjne podejście do skutecznej opieki nad najnowszymi dziełami artystycznymi. Książka skierowana jest do szerokiego kręgu odbiorców: naukowców, konserwatorów, artystów, a także miłośników sztuki, którzy zainteresowani są przyszłością dziedzictwa sztuk wizualnych.

Sesja online **PERCEIVE: Nowe podejście do symulacji zmiany koloru w obrazach i dziełach sztuki na papierze**
28 lutego 2025

W ramach Grupy Roboczej ds. Dokumentów Graficznych ICOM CC odbyła się krótka sesja online składająca się z dwóch prezentacji oraz towarzyszących im pytań i odpowiedzi. Prelegentki przedstawiły projekt PERCEIVE – Perceptive Enhanced Realities of Colored collEctions through aI and Virtual Experiences. Zaprezentowane zostały studia przypadków z MUNCH Museum (dwie wersje

Krzyku, jedna na tekturze i ręcznie kolorowany wydruk) oraz Art Institute of Chicago (akwarela na papierze Paula Cézanne'a) jako przykłady symulacji zmian koloru przy użyciu różnych podejść i narzędzi.

Streszczenia prezentacji: <https://www.icom-cc.org/en/news/online-session-perceive-a-new-approach-to-the-simulation-of-color-change-in-paintings-and-works-of-art-on-paper-> [dostęp: 30.12.2025].

26th Contemporary Art. Conservation Conference

3–4 marca 2025, Museo Reina Sofia, Hiszpania

Konferencja konserwatorska poświęcona głównie sztuce współczesnej, a także konserwacji materiałów papierowych i mieszanych.

Program: https://www.museoreinasofia.es/en/activity/26th-contemporary-art-conservation-conference [dostęp: 30.12.2025].

Cykl wykładów gościnnych na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

27–28.03, 2–3.04.2025, Akademia Sztuk Pięknych, Warszawa

27 marca – Patricia Engel *Textiles in Armenian Manuscripts and Printed Books: Methodology and Initial Findings (Trade Networks, Dyes and Plants, Terminology) and an overview of conservation challenges associated with historical globes.*

28 marca – Patricia Engel *Research in Conservation in the Contemporary Context: Inclusion and Diversity, Environmental Protection and Climate Change, Democratic Participation, Shared Values, and Social Engagement.*

2 kwietnia – Aldona Jędrusik *Poszukiwania tkanin w rękopisach ormiańskich: wyzwania związane z badaniem zbiorów cyfrowych. Różnorodność i znaczenie tkanin w ormiańskich księżkach i rękopisach.*

3 kwietnia – Aldona Jędrusik *Możliwości wykorzystania technologii cyfrowych w dokumentacji i analizie obiektów zabytkowych.*

20th International Seminar on the Care and Conservation of Manuscripts

9–11 kwietnia 2025, University of Copenhagen and the Royal Library of Denmark, Dania

20. Międzynarodowe Seminarium na temat Opieki i Konserwacji Rękopisów zorganizowane przez Instytut Arnsmagnæan, Wydział Studiów Nordyckich i Lingwistyki na Uniwersytecie w Kopenhadze oraz Królewską Bibliotekę Duńską.

Opieka i konserwacja zbiorów rękopiśmiennych ma charakter interdyscyplinarny. Celem Seminarium było zgromadzenie konserwatorów, bibliotekarzy, archiwistów, naukowców, kuratorów i innych osób w celu promowania współpracy i dzielenia się wiedzą na temat konserwacji rękopisów i inkunabułów.

Program: <https://nors.ku.dk/cc/cc20-programme/> [dostęp: 30.12.2025].

XXIX Spotkania Konserwatorskie: Sztuka Konserwacji 2025

7–12 kwietnia 2025, Warszawa

W dniach od 7 do 12 kwietnia 2025 roku odbyły się kolejne warszawskie Spotkania Konserwatorskie. Głównymi organizatorami Spotkań byli, jak co roku: Sekcja Konserwacji Dział Sztuki Okręgu Warszawskiego Związku Polskich Artystów Plastyków, Biblioteka Narodowa, Polska Izba Artystów Konserwatorów Dział Sztuki oraz Stowarzyszenie Muzealników Polskich.

9 kwietnia w ramach Spotkań odbyła się sesja naukowa w Bibliotece Narodowej pt. „Konserwacja zbiorów bibliotecznych, metodologia – zmiany”. Po wykładach uczestnicy obejrzeli wystawę stałą w Pałacu Rzeczypospolitej prezentującą obiekty polskiego dziedzictwa piśmienniczego.

Program: <https://bn.org.pl/aktualnosci/5599-xxix-spotkania-konserwatorskie-sztuka-konserwacji.html> [dostęp: 30.12.2025].

International Iron Gall Ink Meeting 2025: Towards Sustainable Preservation

7–9 maja 2025, Costa da Caparica, Portugalia

Spotkanie organizowane przez Requimte, Katedrę Konserwacji i Restauracji, Wydział Nauk Uniwersytetu w Porto oraz Instituto de Estudos Medievais, NOVA School of Social and Humanities, dotyczące problemów związanych z korozją atramentów żelazowo-galusowych. Podczas sesji referatowych i plakatowych zaprezentowane zostały m.in. innowacyjne metody konserwacji dziedzictwa kulturowego zapisanego atramentami żelazowo-galusowymi, mechanizmy degradacji atramentów żelazowo-galusowych, specjalistyczne badania, propozycje stabilizacji, bezinwazyjnej identyfikacji itp.

Program: <https://sites.fct.unl.pt/igi2025/pages/programme> [dostęp: 30.12.2025].

Abstrakty: https://sites.fct.unl.pt/igi2025/files/orals_book_of_abstracts_igi_meeting_2025.pdf [dostęp: 30.12.2025].

XV Wielkopolskie Forum Konserwatorów Papieru i Skóry

„Konserwacja archiwaliów z katedry gnieźnieńskiej”

21 maja 2025, Archiwum Państwowe w Poznaniu

Spotkanie krajowe poświęcone konserwacji papieru i skóry, w tym prelekcje dotyczące konserwacji dokumentów i innych obiektów archiwalnych na pergaminie. Uczestnicy Forum mieli możliwość zwiedzenia wystawy w Bibliotece Raczyńskich pt. „Korona i księgi – w 1000-lecie pierwszej koronacji. Woluminy z bibliotek królewskich”.

Program: <https://poznan.ap.gov.pl/program-xv-wielkopolskiego-forum-konserwatorow-papieru-i-skory/>

Europeana 2025: Preserve, Protect, Reuse

11–12 czerwca 2025, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Warszawa

Konferencja poświęcona najnowszym wyzwaniom i przyszłości digitalizacji, tematowi ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym materiałów papierowych, archiwaliów i książek. Przedstawione zostały również przykłady ponownego wykorzystania danych dziedzictwa kulturowego w turystyce, edukacji, badaniach naukowych i sektorze kreatywnym.

IADA Symposium 2025: „Back to the Future – Lessons Learned a Decade Later”

8–10 września 2025, KU Leuven, Leuven, Belgia

Symposium „Powrót do przyszłości – Lekcje wyciągnięte dekadę później” zorganizowane przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Konserwatorów Książek i Papieru (IADA). Wydarzenie nawiązywało do tematów poruszanych podczas sympozjum IADA „If Only I Would Have Known: Looking Back – Moving Forward” w 2014 roku, które odbyło się w Amsterdamie.

<https://iada-home.org/events/iada-symposium-2014-amsterdam>

Referaty skupiały się na wcześniejszych doświadczeniach, osiągnięciach i wyzwaniach w dziedzinie konserwacji książki oraz papieru, w tym na przechowywaniu i stabilizacji stanu zachowania.

Symposium miało na celu połączenie przeszłości z przyszłością, czerpiąc ze zbiorowych doświadczeń, aby rozwijać dziedziny ochrony zabytków i ich zachowania dla przyszłych pokoleń. Stanowiło swoistą refleksję nad praktykami sprzed dekady i współczesnymi metodami.

Program: <https://iada-home.org/wp-content/uploads/2025/08/Schedule-A4-080125.pdf> [dostęp: 30.12.2025].

Preprinty, prezentacje, postery: <https://iada-home.org/events/iada-symposium-2025-leuven/> [dostęp: 30.12.2025].

**Inauguracja polskiego węzła europejskiej infrastruktury badawczej E-RIHS ERIC,
nowego projektu FENG oraz 10. Warsztat Informacyjny E-RIHS.pl**

17–18 września 2025, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

W dniach 17–18 września 2025 roku w Instytucie Fizyki oraz na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu odbyła się uroczysta inauguracja polskiego węzła europejskiej infrastruktury badawczej E-RIHS ERIC oraz projektu FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki.

Węzeł ten powstał na bazie działającego od 10 lat Polskiego Konsorcjum dla Badań nad Dziedzictwem Kulturowym E-RIHS.pl.

Podczas inauguracji odbył się warsztat informacyjny oraz zwiedzanie Centrum Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego.

Program: <https://centrumkonserwacji.umk.pl/?task=news&action=one&id=1> [dostęp: 30.12.2025].

MRCH 2025: Multidisciplinary Research on Cultural Heritage

24–26 września 2025, Zagrzeb, Chorwacja

Międzynarodowa konferencja dotycząca multidyscyplinarnych badań i ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym piśmienniczego, archiwaliów i konserwacji zabytków na podłożu papierowym.

Po sukcesie dwóch dotychczasowych konferencji – „Nowe podejścia w badaniach nad pisemnym dziedzictwem kulturowym na papierze” w 2023 roku oraz „Kolor w dziedzictwie pisemnym: badania multidyscyplinarne” w 2024 roku, która była jednocześnie pierwszym międzynarodowym spotkaniem – zespół skupiony wokół Chorwackiego Archiwum Państwowego, Uniwersytetu w Zagrzebiu (Wydział Sztuk Graficznych) oraz Muzeum Sztuki Współczesnej zorganizował третią konferencję z tej serii.

Strona konferencji: [http://www.msu.hr/clanci/call-for-abstracts-2nd-international-scientific-conference-multidisciplinary-research-on-cultural-heritage%20\(MRCH%202025\)/206/en.html](http://www.msu.hr/clanci/call-for-abstracts-2nd-international-scientific-conference-multidisciplinary-research-on-cultural-heritage%20(MRCH%202025)/206/en.html) [dostęp: 30.12.2025].

III Kongres Konserwatorów Polskich

14–16 października 2025, Kraków

Kongres jest najważniejszym, organizowanym cyklicznie co 10 lat, spotkaniem ludzi zaangażowanych w ratowanie naszego dziedzictwa kulturowego. Idea zrodziła się w roku 2004 jako wspólna inicjatywa organizacji pozarządowych działających w sferze ochrony zabytków. Nawiązano w ten sposób do sięgającej XIX wieku tradycji wspólnych debat różnych środowisk, zjednoczonych myślą o dobru wspólnym. Współpracując z organizacjami społecznymi (ICOMOS, SHS, PTTK, SARP), uczelniami, muzeami i instytucjami, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków przygotowało Kongresy w latach 2005 i 2015. Spotkania odbywały się pod honorowym patronatem ministrów kultury. Towarzyszyły im życzliwość i wsparcie finansowe resortu oraz zaangażowanie generalnych konserwatorów zabytków.

Rezolucja III Kongresu Konserwatorów Polskich: http://www.szk.pl/szk_files/assets/pdf/Program_Kongresu_2025.pdf [dostęp: 30.12.2025].

Program: http://www.szk.pl/szk_files/assets/pdf/Program_Kongresu_2025.pdf [dostęp: 30.12.2025].

Conservation uncovered: Investigation and discovery in treatment and analysis

22–25 października 2025, The National Archives, Kew, London, Wielka Brytania

Organizatorem konferencji było The Icon Book & Paper Group.

Konserwatorzy zawsze prowadzą podczas swojej pracy pewnego rodzaju śledztwo – związane z czasem powstawania, wykorzystaniem różnych materiałów w książkach, dokumentach lub dziełach sztuki na papierze. Odkryte fakty wpływają na decyzje dotyczące postępowania konserwatorskiego, ale czasem poszukiwane informacje nie są od razu widoczne gołym okiem.

Organizatorzy zaprosili uczestników do podzielenia się własnymi badaniami i odkryciami w dziedzinie konserwacji książek i papieru oraz refleksją, jak zrozumienie historii lub materialności przedmiotu wpłynęło na przebieg interwencji konserwatorskiej.

Tematy obejmowały studia przypadków, opis projektów wspieranych badaniami i analizami, współpracę między konserwatorami książek i papieru oraz naukowcami. Przeanalizowano również nowe techniki badawcze stosowane obecnie w konserwacji książek i papierów.

Uczestnicy zapoznali się z nowatorskimi podejściami do wyzwań związanych z konserwacją oraz podzielili się odkryciami, które zmieniły rozumienie materiałów dziedzictwa kulturowego.

Zgodnie z intencją organizatorów spotkanie było istotne dla konserwatorów książek i papieru pracujących w instytucjach i w prywatnych praktykach, studentów i początkujących profesjonalistów.

Konferencja odbyła się stacjonarnie i online.

Program i abstrakty: <https://www.icon.org.uk/static/5a821594-4e22-4a9e-a106130a0ca98013/2025-Conference-Programme.pdf> [dostęp: 30.12.2025].

ICOM CC Leather and Related Materials Group 13th Interim Meeting: Leather Conservation for Today

30 i 31 października 2025, Leicester, Wielka Brytania

Konferencja hybrydowa **Grupy roboczej ds. skóry i materiałów pokrewnych ICOM CC – konserwacja skóry na dziś** odbyła się na Uniwersytecie De Montfort w Leicester, w Castle Hall w Leicester Castle Business School. Towarzyszył jej szereg wydarzeń nieoficjalnych i networkingowych.

Międzynarodowe grono specjalistów z dziedziny konserwacji zabytków, zajmujących się kolekcjami muzealnymi, w tym historią naturalną, kulturami świata, modą, motoryzacją, sztuką dekoracyjną oraz książką i archiwum wymieniło się informacjami na temat nowych badań i technik związanych z konserwacją skóry, pergaminu i innych materiałów skórzanych. Prezentacje i postery przedstawiały m.in. techniki konserwatorskie, materiały naprawcze, edukację, techniki analityczne oraz aspekty historyczne sztuki w kontekście skóry, pergaminu i innych materiałów skórzanych.

Strona konferencji: <https://www.dmu.ac.uk/about-dmu/dmu-museum/icom-cc-leather-and-related-materials-working-group-leather-conservation-for-today.aspx> [dostęp: 30.12.2025].

5th Conference of Conservators-Restorers of Archival Materials, Library Materials, and Works of Art on Paper

5–7 listopada 2025, Dubrovnik, Chorwacja

Organizatorem konferencji była Katedra Sztuki i Restauracji Uniwersytetu w Dubrowniku. Celem spotkania było zgromadzenie po raz kolejny ekspertów zatrudnionych w archiwach, bibliotekach, muzeach, instytucjach restauracyjnych, na uniwersytetach i powiązanych instytucjach z Chorwacji i z zagranicy, którzy zajmują się ochroną materiałów archiwalnych, materiałów bibliotecznych i prac na papierze – w celu wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie konserwacji materiałów papierowych i dóbr kultury. Podczas konferencji przedstawiono projekty i przykłady dobrych praktyk, wskazano wyzwania i problemy, z którymi muszą zmierzyć się konserwatorzy, a także przybliżono pracę konserwatorów-restauratorów innym ekspertom i dokonano analizy możliwych modeli współpracy między różnymi instytucjami dziedzictwa, instytucjami szkolnictwa wyższego i właścicielami zabytkowych materiałów w celu zapewnienia im pełnej ochrony.

Program: http://www.arhiv.hr/Portals/0/5_%20ssureti_PROGRAM-KONFERENCIJE.pdf [dostęp: 30.12.2025].

Konferencja: „Problem identyfikacji bromografii i ich znaczenie w kontekstach międzynarodowych”

7 listopada 2025, Akademia Sztuk Pięknych, Kraków

Konferencja połączona z warsztatami, na których zaprezentowano wyniki badań prowadzonych w ramach pracy doktorskiej *Bromografia. Wzlot i upadek przedsiębiorstwa zajmującego się powielaniem fotografii w okresie międzywojennym*. Autora pracy nie wymieniono (!).

Wydarzenie odbyło się dzięki wsparciu Internal Grant Agency of TBU in Zlín we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie oraz Tomas Bata University in Zlín, Faculty of Multimedia Communications.

Strona konferencji: <https://wfp.asp.krakow.pl/konferencja-problem-identyfikacji-bromografii-i-ich-znaczenie-w-kontekstach-miedzynarodowych/> [dostęp: 30.12.2025].

XXV Konferencja: Analiza Chemiczna w Ochronie Zabytków

1–2 grudnia 2025, Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Coroczna konferencja AChOZ Uniwersytetu Warszawskiego, która wpisała się na stałe w kalendarz naukowy wielu instytucji związanych z ochroną zabytków. Od ponad 20 lat jest to forum wymiany doświadczeń naukowych, ale także miejsce spotkań przedstawicieli środowisk zajmujących się podobnymi zagadnieniami naukowymi, stwarzające dogodną przestrzeń prezentowania nowych rozwiązań technicznych, jakie można z powodzeniem zastosować w tym specyficznym obszarze badawczym. Tegoroczną, jubileuszową, 25. edycję konferencji otworzyły wykłady: *Sustainable Preservation of Cultural Heritage in the Accelerating Climate Crisis* zaprezentowany przez Stefana Simona, dyrektora Rathgen-Forschungslabor der Staatlichen Museen zu Berlin oraz *On the smell of Egyptian mummified bodies and its significance* przedstawiony przez Matija Strliča, kierownika Heritage Science Laboratory, University of Ljubljana.

Program: http://analizazabytkow.pl/?page_id=5 [dostęp: 30.12.2025].

Konferencja naukowa: Pro Bibliotheca Publica. Kolekcje prywatne w publicznych instytucjach kultury – dawniej i dziś

Piąta edycja z cyklu konferencji: HINC OMNIA Zbiory historyczne, artystyczne i specjalne w bibliotekach oraz innych instytucjach kultury

3–4 grudnia 2025, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

Międzynarodowa edycja konferencji HINC OMNIA pomyślana jest jako przestrzeń wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy specjalistami z różnych dziedzin, również kolekcjonerów prywatnych, na temat metod badawczych i praktyk wynikających z rozwoju technologii i wzrostu poziomu wiedzy.

Celem spotkania było wzmocnienie świadomości znaczenia i potrzeby wydobywania z zapomnienia kolekcji, nawet tych najmniejszych i rozproszonych.

Proponowane obszary tematyczne:

- *Kolekcjonerstwo prywatne i instytucjonalne:*
 - kolekcjonerzy, antykwariusze, biblioteki i muzea – zależności i relacje dawniej i dziś;
 - kolekcje prywatne w instytucjach publicznych: pozyskiwanie, przechowywanie, udostępnianie, popularyzowanie, konserwacja; odzyskiwanie zaginionych lub skradzionych obiektów z kolekcji;
 - mecenat prywatny i instytucjonalny.
- *Proweniencje i badania proveniencyjne:*
 - dary, legaty i depozyty dawniej i dziś;
 - wcielanie kolekcji prywatnych do zbiorów publicznych dawniej i dziś;
 - „zbiory zabezpieczone” w instytucjach kultury;
 - rzeczywiste i cyfrowe scalanie lub odtwarzanie kolekcji prywatnych i instytucjonalnych zaginionych lub rozproszonych w zbiorach publicznych
 - sukcesy, dobre praktyki, nowe rozwiązania techniczne;
 - metodologia i metodyka badań, projekty proveniencyjne.
- *Konserwacja zbiorów w kolekcjach instytucjonalnych i prywatnych:*
 - konserwacja i ochrona kolekcji prywatnych w zbiorach publicznych – wyzwania i dylematy;

- konserwacja i ochrona obiektów w kolekcjach prywatnych – motywacja, praktyka, finansowanie;
- etyka konserwatorska – granice interwencji konserwatorskiej a oczekiwania właściciela lub twórcy;
- zagadnienia konserwatorskie w kontekście kolekcji nieoczywistych (np. „sztuczne” albumy kolekcjonerskie z rycinami lub rysunkami).

Program: <https://konferencje.buw.uw.edu.pl/hincomnia2025/HincOmnia2025-Program-Final.pdf> [dostęp: 30.12.2025].

Abstrakty: <https://konferencje.buw.uw.edu.pl/hincomnia2025/HincOmnia2025-Abstracts-CVs-14112025.pdf> [dostęp: 30.12.2025].

3. edycja międzynarodowej konferencji ETHER – Eternal Heritage / Wieczne Dziedzictwo

4–5 grudnia 2025, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Warszawa

Konferencja poświęcona była zagadnieniom digitalizacji dziedzictwa kulturowego, wykorzystania nowoczesnych technologii w ochronie zabytków oraz tworzenia mostów między światem nauki, instytucjami kultury, administracją publiczną i sektorami kreatywnymi – filmem, gramami komputerowymi czy wzornictwem przemysłowym. Ma ona na celu integrację tych środowisk, a także stworzenie fundamentów dla międzynarodowego systemu współpracy, wymiany doświadczeń, potrzeb oraz wzajemnego wykorzystywania swoich zasobów.

Program wydarzenia obejmował panele dyskusyjne, wykłady oraz warsztaty, podczas których zaprezentowane zostały innowacyjne projekty wykorzystujące trójwymiarowe modelowanie i technologie wizualizacyjne w projektowaniu wystaw muzealnych, dokumentowaniu architektury zabytkowej, w badaniach archeologicznych i analizach dzieł sztuki.

Program: <https://nid.pl/wp-content/uploads/2025/11/ETHER-2025-program.pdf> [dostęp: 30.12.2025].

Konferencja naukowa: Świat na papierze. Rzecz o kartografii w ujęciu konserwatorskim oraz historycznym

4–5 grudnia 2025, Książnica Kopernikańska, Toruń

W dniach 4 i 5 grudnia w Książnicy Kopernikańskiej odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowa „Świat na papierze. Rzecz o kartografii w ujęciu konserwatorskim oraz historycznym”.

W ciągu dwóch dni uczeni, bibliotekarze i konserwatorzy przedstawiali wyniki swoich badań, dyskutowali o metodach ochrony zabytków kartograficznych, wyzwaniach warsztatowych oraz znaczeniu dawnych map jako źródeł wiedzy historycznej.

Program konferencji obejmował również specjalistyczne omówienia kolekcji kartograficznych ze zbiorów Książnicy Kopernikańskiej i Biblioteki Uniwersyteckiej UMK, oprowadzanie kuratorskie oraz koncert muzyki renesansowej.

Program: <https://ksiaznica.torun.pl/aktualnosci/3107-4-i-5-grudnia-swiat-na-papierze-rzecz-o-kartografii-w-ujeciu-konserwatorskim-oraz-historycznym.html> [dostęp: 30.12.2025].